



KLAGANDE

1. Jaktkritikerna, 802441-4370
2. Naturskyddsföreningen i Östergötland, 825001-8564
3. Nätverket Lo & Varg
4. Svenska Rovdjursföreningen, 883202-3264
5. [REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Östergötlands län
581 86 Linköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Östergötlands läns beslut den 2 december 2019 (bilaga 1)
dnr 218-16014-19

SAKEN

Licensjakt efter lodjur enligt jaktförordningen (1987:905)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar [REDACTED] överklagande.

Förvaltningsrätten avvisar Jaktkritikernas yrkanden om allmänna förbud.

Förvaltningsrätten avslår Jaktkritikernas yrkanden gällande särskilda utredningsåtgärder och ålägganden för länsstyrelsen.

Förvaltningsrätten avslår överklagandena i övrigt.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Östergötlands län har beslutat om licensjakt efter högst fyra lodjur i Östergötlands län 2020. I beslutet anges att jakten får bedrivas från och med den 1 till och med 31 mars 2020 eller till dess att länsstyrelsen avlyser jakten. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Förvaltningsrätten har den 17 december 2019 och den 3 samt 7 januari 2020 beslutat att avslå Nätverket Lo & Varg, Svenska Rovdjursföreningen och Naturskyddsföreningen Östergötlands yrkanden om inhibition av beslutet.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad Jaktkritikerna anför

Jaktkritikerna yrkar att förvaltningsrätten upphäver länsstyrelsens beslut. För det fall förvaltningsrätten inte har fattat beslut före den 1 mars 2020 yrkas omedelbar inhibition. Föreningen yrkar också att jakt på lodjur och lodjursungar ska förbjudas helt, att all hundanvändning för att förfölja och jaga lodjur ska förbjudas, att veterinär- och djurvälståndsexpertis ska utfärda ett yttrande om hundjakt efter lodjur (med särskild bedömning av den nya typen av s.k. plotthund), att spårning med motorfordon inte får tillåtas, att allt trofésamlade av fridlysta arter ska förbjudas oavsett jakt- eller dödssätt, att 5 § djurskyddslagen och 27 § jaktlagen ska tolkas vad gäller överanssträngning av djur, de nya jakthundstyperna och jakt under vintertid med hög snö, samt att länsstyrelsen bl.a. ska beskriva vissa lagtolkningar.

Föreningen anför bl.a. följande. Länsstyrelsen bryter mot EU-rätten genom att inte ta hänsyn till EU-domstolens dom den 10 oktober 2019 i mål C674/17. I domen fastställs i punkt 37 att undantag enligt artikel 16.1 e (art- och habitatdirektivet) inte får användas för licens-/skyddsjakt.

Lodjuret är en fredad art som är rödlistad, klassad som hotad och som knappt överstigit populationsantalet för gynnsam bevarandestatus. Den skandinaviska lodjurspopulationen har minskat mellan 2017/2018 och 2018/2019 och då är inte den illegala jakten inräknad. Att tillåta licensjakt på lodjur kan snabbt få lodjursstammen i obalans. Länsstyrelsen överdriver de negativa effekterna av den lodjurspopulation som finns i länet. Lodjur orsakar mycket få skador på tamdjur.

En genetisk forskningsrapport visar att den svenska lodjursstammen innehåller en mycket låg grad av genetisk variation beroende på att invandring från öst har varit och fortfarande är obefintlig. När Statens Veterinärmedicinska anstalt under 2012-2013 undersökte döda lodjur hade 18 lodjur genetiska defekter.

EU-kommissionen har ändrat sina riktlinjer för statligt stöd inom jordbrukssektorn för att göra det möjligt för medlemsstaterna att bevilja full ersättning till jordbrukare för skador orsakade av fridlysta djur, såsom varg, björn och lodjur. Ändringarna gör det möjligt att helt ersätta kostnaderna för investeringar som gjorts för att förhindra sådana skador, t.ex. bygga elstängsel eller förvärva boskapsvaktande hundar. Genom förbättrade och generösa ersättningsregler finns det en annan lämplig lösning än jakt.

Länsstyrelsens redogörelse för strikt kontroll är otillräcklig. Det sker ingen kontroll av hur licensjakten av lodjur sker i praktiken. Varje jägare ska vara under kontroll hela tiden, annars är det bara en kontrollerad jakt, inte strängt kontrollerad. Det finns inte någon redogörelse för hur många kontrollanter, besiktningsmän, som finns ute i fält och om dessa är oberoende.

Vad Naturskyddsföreningen Östergötland anför

Naturskyddsföreningen Östergötland yrkar att förvaltningsrätten upphäver beslutet och anför bl.a. följande. Beslutet rymms inte inom de internationella och EU-rättsliga ramarna och förvaltningsmässiga principerna och lever inte upp till de förutsättningar som jaktförordningen ställer för licensjakt. Länsstyrelsen redovisar inte några problem som föreligger och skulle motivera undantag från fridlysningen. Man har t.ex. inte redovisat några omfattande skador på tamdjur eller annan egendom och inte heller något hot mot allmän hälsa och säkerhet. Det redovisas heller inte vilka andra lämpliga lösningar man prövat och vilka effekter som de haft.

Den skandinaviska populationen som helhet har god bevarandestatus, men det är endast de senaste 2 åren som stammen i Östergötland (och övriga Götaland) har nått över miniminivån. Miniminivån för länet har nyligen höjts från 3 till 4,5 föryngringar. Denna höjning bör motsvara en ökning av förvaltningsmålet till minst 10,5 föryngringar. Beslutet är inte förenligt med regeringens mål att antalet lodjur ska öka i Götaland och minska i renskötselområdet.

Den beslutade licensjakten kan inte sägas vara selektiv då det är omöjligt att i fält skilja honor från hanar och även svårt att skilja mellan vuxna och fjolårsungar. Det framgår inte av beslutet hur detta ska lösas för att jakten ska genomföras selektivt.

Vad Nätverket Lo & Varg anför

Nätverket Lo & Varg yrkar att förvaltningsrätten upphäver länsstyrelsens beslut och anför bl.a. följande. Så länge lodjursstammens bevarandestatus inte är säkerställd gynnsam kan licensjakt som förvaltningsåtgärd inte användas. Art- och habitatdirektivet slår fast att lodjur inte får dödas om inte

speciella skäl föreligger. I detta fall saknas helt sådana. Det kan inte vara förenligt med svensk demokrati att en liten promille av befolkningen ska få bestämma att rödlistade svenska rovdjur ska dödas i licensjakt/troféjakt. 94 procent av glesbygden är för rovdjur i naturen enligt en SIFO-mätning.

Vi måste ha en stadigt växande lodjursstam som har möjlighet att förnygra sig. De måste kunna hitta en partner utan att det är för långt avstånd mellan lodjuren, som de kan bilda revir med. Ingen kan säga hur många lodjur det finns med säkerhet, eftersom även döda lodjur räknas. Det finns ingen anledning att decimera lodjuren när de äntligen lyckats att bli fler i södra Sverige. Lodjur är en rödlistad och skyddad art och ska förvaltas som en sådan med omsorg och mycket försiktigt.

Beslutet anger att ungdjur av jaktetiska skäl i möjligaste mån bör fällas före föräldradjur. Föreningen ifrågasätter hur detta är möjligt när ungarna ligger och trycker när honan flyr upp i ett träd. Det är ett fruktansvärt djurplågeri att lämna en unge när honan är dödad. Detsamma gäller hundanvändning och föreningen ifrågasätter hur denna kontrolleras.

Vad Svenska Rovdjursföreningen anför

Svenska Rovdjursföreningen yrkar att förvaltningsrätten upphäver länsstyrelsens beslut och att förvaltningsrätten omprövar sitt tidigare beslut om avslag på begärd inhibition. Föreningen anför bl.a. följande. Beslutet uppfyller inte de högt ställda krav som ska ställs för att jakt ska kunna tillåtas på en strikt skyddad art enligt nationell rätt och EU:s art och habitatdirektiv. Föreningen hänvisar till EU-domstolens dom den 10 oktober 2019 i mål C674/17 gällande den beslutande myndighetens ansvar för att bevisa skälen för undantag från det strikta skydd som bl.a. lodjur åtnjuter.

Det finns vare sig i den nationella lagstiftningen eller i art- och habitatdirektivet något stöd för att hänvisa till förvaltningsmål som är angivna av länsstyrelsen för att tillåta jakt på en strikt skyddad art. Det finns heller inte olägenheter i länet som kan motivera eller försvara licensjakten. De negativa effekterna av lodjursförekomsten i länet överdrivs. I ett nationellt perspektiv är skador på tamdjur försumbara i jämförelse med skador i renskötselområdet. Andra realistiska lämpliga lösningar har inte prövats. De alternativ som länsstyrelsen har avfärdat kan inte betraktas som seriösa. Skydds jakt kan användas för hantering av särskilda individer av lodjur som orsakar dokumenterad allvarlig skada.

Upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus i länet och i regionen försvåras. Lodjursstammen är fortfarande mycket svag i flera län i det södra rovdjursförvaltningsområdet. Den positiva tillväxten av lodjur i Östergötlands län utgör en värdefull spridningspotential av lodjur till angränsande län där lodjursstammen ännu inte fått fotfäste. Försiktighetsprincipen måste tillämpas. I Värmland, i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet, sköts 20 lodjur 2010 för att sedan kraftigt minska så att ingen licensjakt tillåts i år. Länsstyrelserna måste kunna förväntas ta lärdom av detta.

Jakten inte är selektiv och sker inte under strängt kontrollerade former. Risken för överskjutning av lodjur i länet är uppenbar. Tillsynen av att bestämmelserna kring jakten på lo följs är obefintlig.

Vad [REDACTED] anför

[REDACTED] yrkar att beslutet ska upphävas och anför bl.a. följande. Det starkaste argumentet för att inte tillåta denna lodjursjakt är att mängden parasiter i form av fästingar och därmed sjukdomar som babesia, TBE och borrelia ökar utan en vettig rovdjursdensitet. De skäl som länsstyrelsen har

anfört för jakt, i form av skador på betesdjur, dovhjortar i hägn och jakthundar, bör lämnas utan bifall. Detta eftersom betesdjur och dovhjortar inte hålls bakom rovdjurssäkert stängsel och jakthundar släpps lösa utan tillsyn. I fall detta ska leda till någon sorts jakt ska det vara skydds jakt på aktuella individer, inte licensjakt där slumpvisa djur dödas.

Vad länsstyrelsen anför

Länsstyrelsen har inte funnit skäl att ändra sitt beslut.

RÄTTSLIG REGLERING M.M.

Av 3 § första stycket jaktlagen (1987:259) framgår att lo och annat vilt är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Enligt 23 c § jaktförordningen (1987:905) får licensjakt efter bl.a. lo ske under förutsättning att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Bestämmelsen i 23 c § jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Enligt artikel 12.1 a i art- och habitatdirektivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga

4 a till direktivet, med förbud mot att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen. I artikel 16.1 a – e anges för vilka syften och under vilka förutsättningar undantag från dessa bestämmelser får göras.

EU-domstolen har i en dom den 10 oktober 2019 i mål C-674/17 uttalat att artikel 16.1 e i princip kan utgöra grund för att bevilja ett undantag som bl.a. tillåter dödande av individer som tillhör de arter som nämns i bilaga 4 a till art- och habitatdirektivet (punkt 32). För sådana undantag krävs bl.a. att de mål som eftersträvas med jakten klart, tydligt och underbyggt anges, att den beslutande myndigheten med rigorösa vetenskapliga uppgifter visar att jakt är lämpligt för att uppnå målen, att det i tillräcklig mån har fastställts att målen inte kan uppnås genom en annan lämplig lösning, att det säkerställs att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten, samt att jakten sker selektivt och i begränsad omfattning avseende ett begränsat och fastställt individantal under strängt kontrollerade förhållanden (punkt 80). Undantag enligt artikel 16.1 e får tillämpas endast i fall då bestämmelserna i 16.1 a – d inte är relevanta (punkt 37).

I fråga om gynnsam bevarandestatus och kraven på begränsad omfattning bedömde EU-domstolen det aktuella jaktuttaget i vidare sammanhang, omfattande den totala tillåtna bytesmängden avseende stamvårdande jakt under aktuellt jaktår (punkt 62-65 och 75).

Av den allmänt tillämpliga proportionalitetsprincipen, som också slagits fast av EU-domstolen inom artskyddsområdet (se dom i mål C-76/08, Europeiska kommissionen mot Malta), följer att det undantag från skyddssystemet som en medlemsstat har för avsikt att göra, ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Talerätt

Länsstyrelsens beslut gäller licensjakt efter lodjur enligt jaktförordningen. Varken jaktlagen (1987: 259) eller jaktförordningen innehåller några bestämmelser om vem som kan överklaga länsstyrelsens beslut. I sådant fall gäller de allmänna reglerna i 41-42 §§ förvaltningslagen (2017:900). Av dessa framgår att ett beslut får överklagas om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt. En förutsättning för att annan än den som har varit part hos beslutsmyndigheten ska ha talerätt är att klaganden kan åberopa ett intresse som det är möjligt att beakta vid sakens prövning (jfr HFD 2012 ref. 24).

██████████ har överklagat länsstyrelsens beslut. Förvaltningsrätten konstaterar att det inte har framkommit att det överklagade beslutet påverkar hennes rättsställning eller berör ett intresse som erkänts av rättsordningen i den mening att hennes intresse är ett sådant som kan beaktas vid sakens prövning. Att man har ett fritidshus i området medför inte talerätt. Inte heller i övrigt har framkommit något som visar att ██████████ är berörd av länsstyrelsens beslut på ett sådant sätt att hon har rätt att överklaga beslutet. ██████████ överklagande ska därför avvisas.

Inledande avgränsning av prövningen

Jaktkritikerna har framställt ett antal yrkanden som gäller jakt och lodjursjakt generellt, såsom totala förbud mot viss typ av jakt och vissa jaktmetoder. Föreningen har också yrkat att veterinär- och djurvälståndsexpertis ska utfärda ett intyg gällande hundjakt efter lodjur, samt att länsstyrelsen ska yttra sig i vissa avseenden.

Förvaltningsrätten kan inom ramen för detta mål bara överpröva det enskilda beslut som länsstyrelsen har fattat. Att beslutet tillåter viss jakt och innefattar villkor om vissa jaktmetoder medför inte att rätten kan pröva frågor om allmänna förbud mot detta. Jaktkritikernas yrkanden om allmänna förbud ska därmed avvisas.

Vad gäller yrkandena om expertintyg och ålägganden för länsstyrelsen finner förvaltningsrätten att målets utredning inte kräver sådana åtgärder. Jaktkritikernas yrkanden gällande särskilda utredningsåtgärder och ålägganden för länsstyrelsen ska därför avslås.

Frågan i målet

Frågan i målet är om länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 4 lodjur är uppfyllda. Detta innebär att förvaltningsrätten ska pröva syftet med den beslutade jakten, om det finns någon annan lämplig lösning, om jakten försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, om jakten är lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning och om den sker under strängt kontrollerade förhållanden samt selektivt.

Förutsättningar för licensjakt efter lodjur med stöd av artikel 16.1 e

Enligt bilaga 4 a till art- och habitatdirektivet omfattas lodjur av det strikta skyddssystem som följer av direktivet. EU-domstolen har i ovan angivet mål C-674/17 uttalat att undantag från detta skydd får göras enligt artikel 16.1 e för att tillåta jakt på djur som omfattas av skyddet om angivna förutsättningar är uppfyllda. Detta förutsätter även att andra undantagsbestämmelser i 16.1 a – d inte är relevanta.

Förvaltningsrätten bedömer att det av utredningen i målet framgår att endast artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet är en relevant undantagsmöjlighet

för den beslutade jakten och att 23 c § jaktförordningen inte går utöver vad som kan anses tillåtet enligt denna artikel. Det är därmed möjligt att besluta om licensjakt på lodjur i enlighet med detta, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda i nämnda förordning, direktiv och avgörande (se även HFD 2016 ref. 89).

Syftet med den beslutade jakten och annan lämplig lösning

Det finns varken i 23 c § jaktförordningen eller i art- och habitatdirektivet uttryckligen angivet något särskilt syfte som ska vara uppfyllt för att ett beslut om licensjakt ska kunna meddelas. Av EU-domstolens uttalanden i ovan angivet mål C-674/17 framgår dock att det krävs ett tydligt angivet syfte med jakten och att prövning ska göras om det finns stöd för att jakt är lämpligt för att uppnå detta syfte, samt om det kan uppnås genom en annan lämplig lösning. Förvaltningsrätten bedömer att det får anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (HFD 2016 ref. 89).

Av det överklagade beslutet framgår att länsstyrelsens syfte med licensjakten är att stabilisera populationen närmare länets beslutade förvaltningsmål. Detta för att skapa förutsättningar för en fortsatt hållbar och förutsägbar lodjursförvaltning, förbättra möjligheten för samexistens och på detta sätt upprätthålla lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus. Länsstyrelsen bedömer att skador på tamdjur orsakade av lodjur och behov av skyddsjakt riskerar att öka i takt med en växande lodjursstam. Detta kan i förlängningen leda till bl.a. höga kostnader för samhället och minskad acceptans för arten. Syftet med jakten är i enlighet med den av riksdagen antagna propositionen ”En hållbar rovdjurspolitik”.

Förvaltningsrätten anser att det syfte som länsstyrelsen har angett är acceptabelt i sig och finner inte anledning att ifrågasätta grunden för detta. Detta

gäller även med beaktande av invändningar från de klagande föreningarna, såsom gällande omfattningen av skador orsakade av lodjur. Förvaltningsrätten finner precis som länsstyrelsen att en fritt växande lodjursstam kan förväntas medföra ökade skaderisker och i förlängningen andra oönskade effekter som kan få negativa konsekvenser för den gynnsamma bevarandestatusen. En licensjakt kan förebygga ökade konflikter mellan människa och rovdjur, samt bibehålla en hög acceptans för lodjur och rovdjursförvaltningen. Förvaltningsrätten bedömer därmed att den beslutade jakten även kan anses vara ändamålsenlig i förhållande till angivet syfte.

Gällande frågan om det finns någon annan lämplig lösning har länsstyrelsen angett alternativa lösningar i form av kastrering eller flytt av lodjur, men bedömt att dessa alternativ inte är lämpliga. Länsstyrelsen har också redogjort för andra åtgärder, såsom bidrag till förebyggande insatser, ersättningar vid skador och skydds jakt m.m., som tillämpas utöver licensjakt.

Förvaltningsrätten anser att länsstyrelsen i tillräcklig mån har fastställt att det inte finns någon annan lämplig lösning än licensjakt. De förslag som de klagande föreningarna har framfört kan, enligt förvaltningsrättens mening, inte bedömas som alternativa lösningar i förhållande till syftet med jakten. De är i stället att anse som parallella insatser till licensjakt såsom länsstyrelsen har angett. Det finns därmed ingen annan lämplig lösning än licensjakt för att uppnå eftersträvat syfte.

Upprätthållande av gynnsam bevarandestatus

Licensjakt får inte beviljas enligt jaktförordningen om jakten försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde. I enlighet med EU-domstolens uttalanden i ovan angivet mål C-674/17 har det totalt tillåtna jaktuttaget för årets licensjakt på lodjur betydelse i denna bedömning.

Länsstyrelsen har bedömt att den beslutade licensjakten omfattande 4 lodjur inte äventyrar lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus. Den svenska lodjursstammen bedöms vara cirka 1 200 lodjur och referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för lodjur i Sverige är minst 870 individer. Naturvårdsverket har fattat beslut om miniminivåer för lodjur, som för det södra förvaltningsområdet är 27 årliga föryngringar och för Östergötlands län är 4,5 föryngringar. I inventeringen 2018/2019 konstaterades 37,5 familjegrupper av lodjur i det södra rovdjursförvaltningsområdet och 10 familjegrupper i Östergötlands län (motsvarande cirka 55 lodjur).

De klagande föreningarna har ifrågasatt länsstyrelsens bedömning med hänvisning till bl.a. osäkerheten i beräkningarna och risken för att en positiv tillväxttrend bryts.

Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta de angivna inventeringsuppgifterna, vilka måste vara utgångspunkten i bedömningen av om den beslutade licensjakten på lodjur försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus. Uppgifterna visar att lodjurspopulationen såväl nationellt som regionalt överstiger de av Naturvårdsverkets beslutade referens- och miniminivåerna. Det har inte framkommit något som tyder på att det beslutade jaktuttaget om högst 4 lodjur inom Östergötlands län medför att Naturvårdsverkets riktlinjer riskerar att underskridas. Förvaltningsrätten finner heller inte att det framkommit att den totala licensjakten på lodjur i Sverige detta år medför sådan risk.

Det kan vidare konstateras att lodjursstammens naturliga utbredningsområde sannolikt inte kommer att minska inom en överskådlig framtid och att det finns en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt. Förvaltningsrätten bedömer därmed att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos lodjurets bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Lämplighet med hänsyn till stammens storlek och sammansättning

En licensjakt måste vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning. Detta ska enligt Högsta förvaltningsdomstolen förstås som ett krav på att jakten sker i begränsad omfattning och avser en begränsad mängd för att vara tillåten. En förutsättning för att ett jaktuttag ska anses vara i begränsad omfattning och mängd är, i en situation som den förevarande, att uttaget inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos den svenska stammen (HFD 2016 ref. 89). Av EU-domstolens dom i ovan angivet mål C-674/17 följer att ett aktuellt jaktuttag ska ses i vidare sammanhang omfattande det totalt tillåtna jaktuttaget avseende stamvårdande jakt under aktuellt jaktår.

Länsstyrelsen har angett att länsstyrelserna i det södra rovdjursförvaltningsområdet har samverkat kring licensjakten och att antal djur som jakten omfattar i de aktuella länen innebär en mycket liten risk att understiga miniminivån för förvaltningsområdet. Jakten i Östergötlands län är riktad till ett område i norra länet och ett område i södra länet område där det under den senaste inventeringssäsongen funnits flera familjegrupper nära varandra och där familjegrupper har dokumenterats de fyra senaste inventeringssäsongerna. Länsstyrelsen har utgått från en försiktighetsprincip som både tillåter eventuell skydds jakt efter problematiska individer samt medger ett utrymme för oförutsedda händelser som kan påverka länets lodjurspopulation

Förvaltningsrätten har redan bedömt att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos lodjurets bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Det aktuella jaktuttaget får enligt förvaltningsrättens mening även anses vara i begränsad omfattning i förhållande till resultatet av den senaste lodjursinventeringen i länet. Den beslutade jakten får också anses uppfylla kraven på begränsningar i omfattning och individantal i enlighet med EU-domstolens ståndpunkt, med beaktande

av den totala omfattningen av svensk licensjakt på lodjur detta år. Förvaltningsrätten finner heller inte att det framkommit någon särskild risk i nutid, kopplad till genetisk sårbarhet eller annat, som ger stöd för att den beslutade jakten på annat sätt riskerar stammens sammansättning. Den beslutade jakten uppfyller således kravet på att vara lämplig med hänsyn till lodjursstammens storlek och sammansättning.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden

En ytterligare förutsättning för att licensjakt ska få beslutas enligt jaktförordningen är att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolen måste kravet på strängt kontrollerade förhållanden innebära att villkoren för jakt är tydliga främst vad gäller de individer eller grupper av individer som får jagas, var detta får ske, under vilka tider och till vilket antal. Det måste finnas effektiva rutiner som förhindrar jakt i strid med villkoren och kraven på ansvariga myndigheter att kontrollera jakten måste ställas högt. Gällande kravet på selektivitet måste detta innebära att jakten ska vara inriktad mot vissa individer eller grupper av individer som tillhör en viss art, eller undanta vissa individer eller vissa grupper av individer som tillhör arten. Urvalet måste ske med eftersträvat syfte att inte försämra den gynnsamma bevarandestatusen hos den aktuella populationen (HFD 2016 ref 89).

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar. Beslutet innehåller också krav på skyndsam rapportering av fällda eller påskjutna djur, kontinuerlig kontroll av hur många lodjur som återstår av tilldelningen och krav gällande bl.a. besiktning av fällda djur och skottplats/fallplats. Förvaltningsrätten anser att kraven är tillräckligt tydliga och innebär att det finns effektiva rutiner för att förhindra och kontrollera att jak-

ten inte sker i strid med villkoren. Beslutet uppfyller därmed, enligt förvaltningsrättens bedömning, kravet på att jakten ska ske under strängt kontrollerade förhållanden.

Jakten har begränsats till två områden där det finns flera familjegrupper nära varandra. Förvaltningsrätten har redan bedömt att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för lodjuret och anser att det utifrån avgränsningen av området och antal djur som omfattas av beslutet kan bedömas att även kravet på selektivitet är uppfyllt.

Slutsats

Förvaltningsrätten bedömer sammanfattningsvis att länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 4 lodjur i Östergötlands län är uppfyllda. Med beaktande av att rätten ovan funnit jakten lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning samt att den uppfyller kraven på selektivitet och strängt kontrollerade förhållanden står den i rimlig proportion till de syften som motiverat jakten. Överklagandena ska därför avslås. Då förvaltningsrätten genom denna dom slutligt avgör målet förfaller Jaktkritikernas och Svenska Rovdjursföreningens yrkanden om inhibition.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

Rådmannen [REDACTED]

I avgörandet har även nämndemännen [REDACTED] och [REDACTED] deltagit. [REDACTED] har föredragit målet.

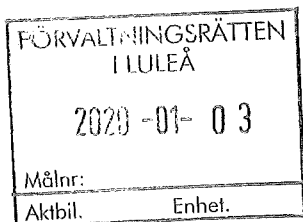


LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

BESLUT

1 (16)
218-16014-19

2019-12-02



Licensjakt efter lodjur i Östergötlands län 2020

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med följande villkor, om licensjakt efter högst fyra (4) lodjur i Östergötlands län 2020. Fördelat på två områden med licensjakt på två (2) lodjur inom varje område (se bilaga 2).

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen (1987:905) att detta beslut ska gälla utan hinder av att beslutet överklagas.

Villkor för licensjakten

För att säkerställa att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden beslutar Länsstyrelsen att angivna villkor ska gälla för genomförandet av jakt enligt detta beslut. Villkoren i beslutet är ställda utifrån Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo (NFS 2010:15) samt Naturvårdsverkets beslut (NV-04663-19) om Överlämnande av rätten att besluta om licensjakt efter lodjur till samtliga länsstyrelser utom Länsstyrelsen i Gotlands län.

Jakttid

Jakt får bedrivas från och med den 1 mars 2020 till och med den 31 mars 2020 eller till dess Länsstyrelsen avlyser jakten.

Tilldelning och jaktområde

Tilldelning: Högst två (2) lodjur får fällas totalt inom jaktområdet 1 Norra och högst två (2) lodjur får fällas inom jaktområde 2 Södra (se bilaga 2). Lodjur får fällas oavsett djurets ålder och kön. Ungdjur bör av jaktetiska skäl i möjligaste mån fällas före föräldradjur.

Jakt får endast ske innanför de gränser som anges på karta i bilaga 2, och i enlighet med villkoren i detta beslut.

Jaktområde 1 Norra omfattar del av Motala, Finspång, Linköping och Norrköpings kommuner. I norr utgörs gränsen av länsgränsen. I väster utgörs den av väg 50 ner till väg 1088. I söder utgörs gränsen av Motala Ströms vattensystem. Områdets östra gräns utgörs av Motala Ström upp till Glan vidare till Finspång och vidare väg 1167/1134 upp till väg 1130 och vidare till länsgränsen (se bilaga 2).

Jaktområde 2 Södra omfattas av Kinda kommun och del av Boxholm, Mjölby och Linköpings kommuner. I väster utgörs gränsen av väg 32 från E4:an ner till länsgränsen. Områdets södra gräns utgörs av Boxholm och Kindas kommungränser. I öster utgörs gränsen av Kommungränsen för Kinda kommun fram till väg 23/~~32~~ *)34 och väg 23/~~32~~ *) 34 upp till väg 632. Områdets norra gräns utgörs av väg 636 fram till E4:an Mjölby (Se bilaga 2.)

Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten då det totala antalet djur fällts eller påskjutits och avräknats inom respektive jaktområde inom länet, eller om jakttiden löpt ut. Länsstyrelsen informerar om avlysningen via telefonsvarare, via SMS samt på hemsidan (www.lansstyrelsen.se/ostergotland).

*) Beslut
2019-12-10
Rättelse med
stöd av 36 §
förvaltnings-
lagen
(2017:900).

Helen Loor

Mia
Kjällander

Söka efter spår

Länsstyrelserna beslutar med stöd av 21 § jaktförordningen (1987:905) att sökning efter lodjursspår samt ringning för att fastställa djurets ungefärliga vistelseplats får ske med hjälp av motordrivet fordon, men endast på allmän eller enskild väg. Den som söker efter spår från motorfordon får inte skjuta, förfölja eller genskjuta lodjur från fordonet. Sökning efter lodjursspår får utföras utan att jaktledaren registrerar sig i jaktregistret och hos Länsstyrelsen. Spårning får utföras från och med beslutad jaktstart till och med jaktens slut i syfte att fastställa djurens ungefärliga vistelseplats.

Rätt att bedriva jakt

Den som har jakträtt i området som omfattas av detta beslut får bedriva jakt efter lodjur i området. Detta förutsätter att hans/hennes jakträtt omfattar jakt efter lodjur.

Obligatorisk anmälan till Jägarregistret och SMS-tjänst

Enligt 49 § jaktförordningen ska samtliga som avser att delta i licensjakt efter lodjur anmäla sig till

Jägarregistret. Anmälan kan göras via:

- Naturvårdsverkets talsvar: 0771-18 34 11 (välj djurart och ange personnummer),
- Naturvårdsverkets kundtjänst: 010-698 17 00 (ange personnummer),
- e-post till jagarregistret@naturvardsverket.se (ange personnummer),
- inloggning med Bank-ID på
- <https://jagarregistret.naturvardsverket.se/>.

Den som tänker bedriva licensjakt efter lodjur ska även anmäla sig till Länsstyrelsens SMS-tjänst för att erhålla meddelande om kvarvarande tilldelning. SMS-tjänsten syftar till att säkerställa en snabb avlysning och minska risken för överskjutning. Anmälan till tjänsten görs på Länsstyrelsens webbplats: <https://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/>

Inskränkningar i jakten

Lodjur får enligt 9 § jaktförordningen (1987:905) jagas fr.o.m. en timme före solens uppgång t.o.m. en timme efter solens nedgång. Timmen efter solens nedgång får jakten endast bedrivas som vaktjakt eller smygjakt.

Krav på eftersökshund

Vid jakt efter lo ska hund som är särskilt tränad i att spåra upp skadat vilt kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen. Detta framgår av 17 § andra stycket jaktförordningen (1987:905).

Tillåtna jaktmedel

I 6, 11, 14 och 16 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) framgår vilka vapen som är tillåtna vid jakt efter lodjur. Jakt med fångstredskap är inte tillåtet.

Hundanvändning

Högst två hundar som förföljer ett och samma lodjur får användas samtidigt. Hundarna får inte bytas ut under jakt efter ett och samma lodjur under en och samma dag enligt 5 §

Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo (NFS 2010:15). Länsstyrelsen erinrar om att jakten ska bedrivas med en god jaktetik enligt 27 § jaktlagen (1987:259) och att all hundanvändning ska präglas av detta. Hänsyn ska också tas till jakthundens välbefinnande enligt 5 § djurskyddslagen (1988:534) som säger att djur inte får överansträngas.

Jaktledarens ansvar

I 7 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:15) för Länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lodjur specificeras jaktledarens ansvarsområden gällande lodjursjakten.

1. Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare är utsedd innan varje jakttillfälle. Vid ensamjakt är den ensamme jägaren jaktledare.
2. Jaktledaren ska före jaktens början informera samtliga jakttagare om villkoren för jakten, kommunikationsbestämmelser, otillåtna skjutriktningar, gränsförhållanden samt om övriga regler som kan behövas för jaktens genomförande. Jaktledaren ska vidare informera om skyldigheten att inneha vapenlicens och giltigt statligt jaktkort.
3. Jaktledaren ska informera skytten om dennes ansvar att rapportera fälld eller påskjuten lo till Länsstyrelsen i enlighet med 5b § jaktförordningen (1987:905).
4. Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt ska kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen i enlighet med 17 § andra stycket jaktförordningen (1987:905).
5. Jaktledaren ska informera varje jakttagare om riskerna med skadskjutning av lo, uppmana jakttagarna att endast skjuta med stöd och endast skjuta mot stillastående loar med rena sidoskott samt, vid jakt med hagelvapen, inte skjuta på avstånd över 20 meter.
6. Jaktledaren ska informera varje jakttagare om att han/hon bör vara ansvarsförsäkrad, bör bära röda band eller motsvarande kännetecken under jakten samt att han/hon årligen före jakten förväntas sig om att vapnet är inskjutet och att han/hon har tillräcklig skjutskicklighet för att bedriva jakt efter lo.
7. Jaktledaren ska ansvara för att kommunikationsvägarna under jakten säkerställer att villkoren för jakten efterlevs.
8. Jaktledaren ska minst en gång i timmen informera sig om hur många djur som återstår av tilldelningen. Telefonnummer till Länsstyrelsens meddelandetelefon: **010-223 55 46**.
9. Jaktledaren ska veta vilka föreskrifter beträffande jakt som gäller inom naturreservat i jaktområdet. Länk till lista över naturreservaten med tillhörande föreskrifter i Östergötlands län: <https://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/besok-och-upptack.html>

Information om återstående tilldelning

Den som jagar lodjur ska hålla sig informerad om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där licensjakt bedrivs. Observera att den som av oaktsamhet inte hållit sig informerad kan komma att dömas till ansvar för jaktbrott eller grovt jaktbrott enligt 43 eller 44 §§ jaktlagen.

Jaktledaren är skyldig att minst en gång i timmen avlyssna Länsstyrelsens telefonsvarare för information om återstående tilldelning, ring: **010-223 55 46**.

Som komplement till telefonsvararen och för att säkerställa och effektivisera information om aktuell tilldelning och/eller avlysning av jakten ska samtliga jakttagare utöver detta utnyttja Länsstyrelsen SMS-tjänst. Anmälan till tjänsten görs på Länsstyrelsens webbplats: <https://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/>

Underlätta för besiktningspersonal

Jaktledaren ska underlätta för besiktningspersonalen efter det att ett lodjur fällts, exempelvis genom att undvika att jakttagarna trampar sönder spår vid skottplats och fallplats.

Anmälan av fällt eller påskjutet lodjur

Den som fällt eller påskjutit ett lodjur ska anmäla detta till Länsstyrelsen utan dröjsmål och senast inom 30 minuter efter fällt eller påskjutet lodjur.

Anmälan görs till Länsstyrelsens nummer: **010-223 55 46**

Vid anmälan ska skytten ange följande uppgifter som:

- skyttens och jaktledarens namn, adress och telefonnummer,
- när djuret fällts eller påskjutits (datum och klockslag),
- var djuret fällts eller påskjutits (koordinater eller plats som går att återfinna på karta 1:100 000),
- djurets kön (om det fällts)

I samband med anmälan om fällt djur informerar Länsstyrelsen om hur det ska förfaras med det fällda djuret. Länsstyrelsens besiktningsman kontakter skytten angående tidpunkt och plats för besiktningen.

Lodjur som faller där lodjursjakt inte får ske tillfaller staten enligt 33 § jaktförordningen. Naturvårdsverket ska enligt 38 § jaktförordningen bestämma hur omhändertagna djur ska hanteras.

Besiktning av fällt lodjur

1. Länsstyrelsens besiktningspersonal ska besikta samtliga fällda lodjur.
2. Skytten ska inom ett dygn från det att djuret fällts uppvisa hela det fällda djuret för Länsstyrelsens besiktningspersonal.
3. Om Länsstyrelsen så begär ska skottplats och fallplats omgående uppvisas.
4. Besiktningspersonal fyller tillsammans med skytten i de blanketter för fälld lo som Länsstyrelsen tillhandahåller i samband med besiktningen.

Påskjutet lodjur, eftersök och platsundersökning

Påskjutning definieras enligt föreskrifter i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:15) för Länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo enligt följande: Skott har avlossats mot lodjur med avsikt att fälla detta och det kan inte uteslutas att skottet har träffat lodjuret, men lodjuret har inte fällts.

1. Den som påskjutit lodjur ska anmäla detta till Länsstyrelsen utan dröjsmål och senast inom 30 minuter på telefonnummer: **010-223 55 46**.
2. När ett lodjur påskjutits, och den inte blir kvar på platsen, får endast sådan jakt som syftar till att fälla det påskjutna lodjuret bedrivas. Licensjakten får återupptas först efter medgivande från Länsstyrelsen.
3. Den som påskjutit lodjur ska tillsammans med jaktledaren ansvara för att platsundersökning genomförs för att säkerställa om lodjuret är skadat eller ej, samt för att spår på skottplats och fallplats ej förstörs.
4. Den som påskjutit lodjur ska tillsammans med jaktledaren ansvara för att eftersök genomförs om inte platsundersökningen eller andra omständigheter visat på att lodjuret är oskadat. Eftersök ska genomföras tills dess:
 - a) djuret påträffats dött,
 - b) djuret påträffats skadat och avlivats,
 - c) kulans anslags- eller nedslagsplats är så belägen att den utesluter att lodjuret skadats, eller
 - d) djuret inte kan påträffas.

5. Jaktledaren ska på begäran uppvisa skottplatsen för Länsstyrelsens besiktningspersonal.
6. Jaktledaren ska till Länsstyrelsens besiktningspersonal redovisa hur platsundersökning och eftersök genomförts samt dokumentera dessa åtgärder på blankett som besiktningspersonalen tillhandahåller.
7. Om skadeskjutet lodjur inte anträffats ska tillgängligt material såsom, blod, hår eller spillning från det skadade djuret samlas för DNA-analys, enligt besiktningspersonalens instruktioner.

Avräkning av påskjutet lodjur

Påskjutet lodjur ska avräknas såvida inte kulans anslags- eller nedslagsplats från det avlossade skottet är så belägen att den utesluter att lodjuret skadats, eller om det på annat sätt vid fältkontroll kan fastställas att lodjuret inte skadats.

Fälls lodjur med stöd av andra beslut eller dödas på annat sätt under den tid då licensjakt efter lodjur är tillåten, ska dessa djur inte avräknas licenstilldelningen.

Hantering av skinn och kropp från fällt lodjur

Skinn från fällt lodjur tillfaller jakträttshavaren under förutsättning att:

- Länsstyrelsens besiktningspersonal har tagit ett hudprov (smal skinnremsa ca 1x4 cm) från fällt djur. Om djuret är eller kan tänkas vara angripet av skabb ska ytterligare hudprov tas från angripen del eller delar.
- Flådd kropp inklusive huvud överlämnas till Länsstyrelsen enligt överenskommelse med besiktningspersonal.
- Jakten i övrigt har skett i enlighet med jaktlagstiftningen och villkoren i Länsstyrelsens beslut om licensjakt.

Skinnet ska märkas med transponder (mikrochip) av besiktningspersonal vid sidan av flåsnittet vid buk eller bröst. Uppgifter om chipnummer ska anges på särskild blankett som besiktningspersonalen tillhandahåller. Länsstyrelsens besiktningspersonal ansvarar för att flådd kropp inklusive huvud och hudprov tas om hand och fraktas till SVA. Kroppen ska vara komplett, dvs. alla tår (exklusive klor), alla svanskotor, kraniet samt (för hanar) testiklar ska medfölja kroppen.

Information

Delgivning av detta beslut sker genom kungörelsedelgivning inom 10 dagar i Post och inrikes tidningar. Beslutet finns under överklagandetiden tillgängligt hos Länsstyrelsen i Östergötlands län, Östgötagatan 3, Linköping samt på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/ostergotland.

Jakt som bedrivs mot givna villkor sker utan stöd i beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelser för jaktbrott och grovt jaktbrott finns i 43 och 44 §§ jaktlagen.

Försäljning av lodjursskinn

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning eller förevisning av lodjur, lodjursskinn eller andra delar av lodjur, är förbjudna enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. För lodjur skjutna i enlighet med detta beslut, kan Jordbruksverket efter ansökan meddela undantag från detta förbud.

Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se).

Besiktningblanketter

Besiktningssprotokoll för registrering av fällt/påskjutet lodjur, besiktning, provtagning och märkning av fällt lodjur samt för platsundersökning och eftersök finns att hämta på SVA:s hemsida: <http://www.sva.se/djurhalsa/vilda-djur/stora-rovdjur/dropbox>

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen har inlett ärendet om licensjakt efter lodjur i Östergötland 2020 mot bakgrund av följande.

Utbredning, inventeringar och tillväxt

Antalet lodjur i Sverige beräknas genom inventeringar som görs i hela landet utom på Gotland. Inventeringen regleras i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn och i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2007:10) om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (ändrade genom Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2012:01 och NFS 2012:12), samt tillhörande instruktioner och faktablad.

Viltskadecenter har uppdraget att sammanställa och publicera länsstyrelsernas resultat från rovdjursinventeringarna. Under inventeringssäsongen 2018/2019 fanns 257 familjegrupper av lodjur i Skandinavien. Detta är en knapp minskning med 5 familjegrupp jämfört med 2017/2018. Av familjegrupperna återfanns 55 i Norge och 202 i Sverige. Baserat på antalet familjegrupper beräknas den svenska delen av populationen omfatta ca 1 200 djur. Familjegrupperna i Skandinavien motsvarar en population av omkring 1 512 lodjur. I det södra rovdjursförvaltningsområdet inventerades 37,5 familjegrupper. Det totala antalet lodjur får man genom att multiplicera antalet familjegrupper med en omräkningsfaktor. För det södra rovdjursförvaltningsområdet motsvarar denna 5,48 lodjur per familjegrupp (Tovmo, M. & Zetterberg, A. 2018. Inventering av lodjur 2018. SLU).

Lodjursföryngringar utgör endast en del av den totala lodjurspopulationen. Antalet föryngringar kan variera relativt mycket från år till år utan att antalet vuxna lodjursindivider behöver förändras i samma takt. Lodjursstammens tillväxt i Sverige är enligt tidigare forskningsrapporter främst begränsad av legal jakt i renskötselområdet och av bytestillgången i Mellansverige. Forskarna har även dragit slutsatsen att lodjursstammen inte har bristande genetisk variation och att stammen inte är hotad på nationell nivå. Regeringen bedömer i sin proposition En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) att lodjuret har en gynnsam bevarandestatus i Sverige.

Nationella målsättningar för lodjursstammens utveckling och bevarandestatus för lodjur

Sveriges nuvarande rovdjurspolitik har sin grund i den av Riksdagen 2001 beslutade propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57). Det övergripande mål som godkändes var att Sverige skulle ta ansvar för att björn, varg, järv, lodjur och kungsörn skulle finnas i ett så stort antal att de långsiktigt fanns kvar i den svenska faunan och att arterna kunde sprida sig till sina naturliga utbredningsområden.

Den 10 december 2013 beslutade riksdagen (riksdagens protokoll 2013/14:43) om regeringens proposition En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191), där det bland annat föreslås att det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken ska vara att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Samtidigt ska tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas.

Riksdagen beslutade också i enlighet med regeringens proposition om referensnivåer för stammarnas storlek och för utbredningen av rovdjursarterna i Sverige. Angående lodjur hade regeringen föreslagit att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus när det gäller populationen i Sverige ska vara 700–1000 individer och att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus när det gäller utbredningsområdet i Sverige ska vara hela Sverige förutom Gotlands län. Mot bakgrund av att referensvärdena för populationsstorlek och

utbredningsområde är uppnådda, bedömde regeringen att lodjuret har en gynnsam bevarandestatus i Sverige.

Den 16 december 2013 tog Naturvårdsverket ställning till referensvärdena för björn, järv, lodjur och varg (NV-09661-12) inom ramen för rapporteringen enligt Artikel 17 i Art- och habitatdirektivet. När det gäller lodjur rapporterade Naturvårdsverket att referensvärdet för populationsstorleken hos lodjur är 870 individer i Sverige, fördelade på de biogeografiska områdena Alpin (140 individer) och Boreal (730 individer). Naturvårdsverket bedömde att livsmiljön för lodjuren har bra kvalitet, att framtidsutsikterna är bra och att bevarandestatusen är gynnsam.

Lodjur i södra rovdjursförvaltningsområdet

Lodjursstammen, mätt i antal inventerade familjegrupper, varierar mellan åren i det södra rovdjursförvaltningsområdet även om en ökning av lodjursstammen kan ses över tid. Variationer kan delvis bero på naturlig variation i reproduktionen, men beror också på att det vissa år är svårt att inventera, på grund av brist på bra spårnö.

Enligt Viltskadecenters Inventering av lodjur 2019 konstaterades 37,5 familjegrupper av lodjur i det södra rovdjursförvaltningsområdet under inventeringssäsongen 2018/2019. Det bekräftades samma säsong 81 familjegrupper i norra- och 83,5 i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet. Del av familjegrupper uppstår när en familjegrupp rör sig över länsgränser och därmed delas mellan olika län. Den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån för det södra rovdjursförvaltningsområdet är 27 föryngringar (familjegrupper) per år (NV- 01525-18). Detta motsvarar ca 148 lodjur.

SÖDRA ROVDJURSFÖRVALTNINGSOMRÅDET



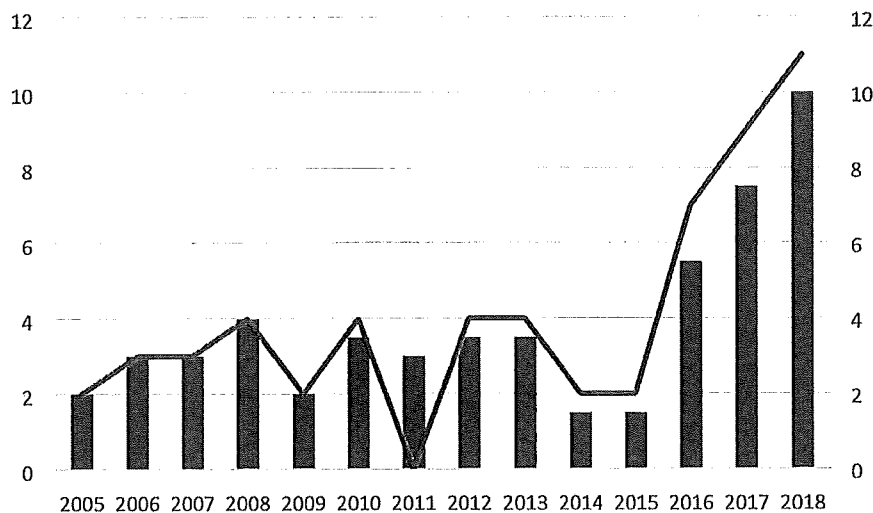
Figur 1: Antalet lodjursföryngringar i det södra rovdjursförvaltnings-området åren 2005–2018.

Lodjursstammens storlek, utbredning och utveckling i länet

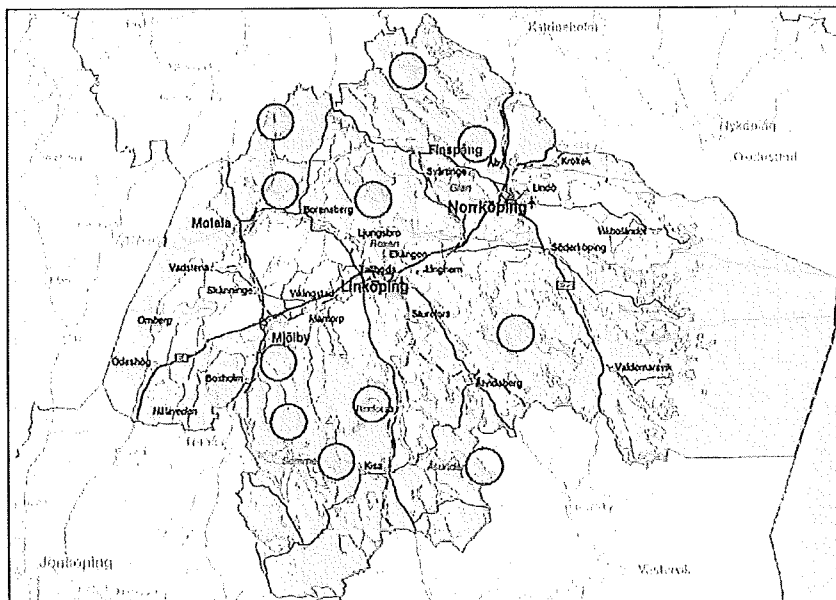
Antalet konstaterade familjegrupper i Östergötlands län har ökat de senaste åren. Inventeringsresultatet från 2018/2019 visar att antalet familjegrupper är 10. Familjegrupper kan grovt omräknas till antal individer och det senaste inventeringsresultatet motsvarar en population på ca 55 lodjur. Två av familjegrupperna delas med angränsande län. En familjegrupp som dokumenteras på båda sidorna om en länsgräns räknas som en halv familjegrupp. Den kan även räknas som en halv om inventeringsunderlaget enbart finns i ett län, men väldigt nära länsgränsen. Ett år där många familjegrupper inventeras över länsgränserna ger därför ett lägre inventeringsresultat än om merparten ligger helt inom länet, trots att det totala antalet

familjegrupper som inventeras är ungefär samma, se figur 2. Även om inventeringsresultatet varierat något i Östergötlands län de senaste åren syns en tydlig ökande trend hos stammen.

Familjegrupperna har länge varit koncentrerade till norra och södra delen av länet. Enstaka lodjur och familjegrupper förekommer på flera andra håll i länet.



Figur 2: Antalet föryngringar i (familjegrupper) Östergötlands län som kunnat kvalitetssäkras vid inventeringar sedan 2005. Staplarna visar länet inventeringsresultat och linjen visar antalet familjegrupper som länet berörs av, det vill säga även de som delas med angränsande län.



Figur 3. Lodjursföryngringarnas spridning i länet. Två föryngringar delas med angränsande län och räknas som halva i länet inventeringsresultat (sammanlagt 10 föryngringar).

Riktlinjer för förvaltningen av stora rovdjur

Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har på EU-kommissionens uppdrag tagit fram riktlinjer för förvaltning av stora rovdjur på populationsnivå. Riktlinjerna antogs av EU-kommissionen sommaren 2008 och kan enligt kommissionens bedömning ligga till grund för inriktningen av rovdjursförvaltningen inom EU. I riktlinjerna anges bl.a. följande om möjligheterna till jakt:

”från bevarandesynpunkt finns ingen principiell orsak till att populationerna av stora rovdjur ej kan tolerera vissa nivåer av jaktliga förvaltningsåtgärder eller att förvaltas under samma förutsättningar som jaktbart klövvilt eller jaktbara fågelarter. Detta förutsatt att jakten är väl hanterad, vilket i detta fall innebär effektiv inventering av populationsstorlek, fastställande av lämplig tilldelning och jaktperioder, samt noggrann åthyddnad av dessa regler. En väl organiserad jakt kan potentiellt sett vara uthållig. Artikel 16 ger i sammandrag en möjlighet att tillåta jakt, och kvarhållande av traditionella jaktmetoder”

Länsstyrelsens motivering

Beslut om licensjakt är ett undantag från ett strikt skydd och därför är möjligheten att medge licensjakt på lodjur starkt begränsad. Förutsättningarna för att tillåta licensjakt efter lodjur är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Syftet med att besluta om licensjakt i Östergötlands län är att stabilisera populationen närmare länets beslutade förvaltningsmål. Detta för att skapa förutsättningar för en fortsatt hållbar och förutsägbar lodjursförvaltning, förbättra möjligheten för samexistens och på detta sätt upprätthålla lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus. Syftet står i enlighet med Riksdagens beslut den 10 december 2013 att anta propositionen ”En hållbar rovdjurspolitik”. Enligt propositionen är det mycket viktigt att de människor som påverkas av stora rovdjur ges möjlighet att finna en delaktighet i förvaltningen.

Licensjakt kan tillsammans med andra åtgärder såsom bidrag och ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan människa och rovdjur. Helheten är alltigenom beroende av att rovdjursförvaltningen är tydlig, förutsägbar, legitim, transparent och såväl regionalt som nationellt anpassad. Förtroendet för förvaltningen är därför enligt Länsstyrelsens bedömning en nyckelfaktor för lodjurets gynnsamma bevarandestatus i Sverige och i Östergötlands län på lång sikt.

Den regionala förvaltningsplanen för lodjur, varg och kungsörn i Östergötlands län som fastställts av Viltförvaltningsdelegationen och innehåller det av Viltförvaltningsdelegationen beslutade förvaltningsmålet för lodjur, är ett regionalt styrande dokument för rovdjursförvaltningen i länet. Ett led i att skapa och bygga ett långsiktigt förtroende för rovdjurs- och här specifikt lodjursförvaltningen är att verkställa den regionalt beslutade förvaltningsplanen med förvaltningsmålet sju årliga föryngringar i Östergötlands län. Att med marginal ligga över miniminivån och tillåta en selektiv och strikt kontrollerad licensjakt efter lodjur bedömer Länsstyrelsen ligger i linje med länets beslutade förvaltningsplan samtidigt som det inte innebär någon påtaglig risk att miniminivån för södra förvaltningsområdet underskrids.

Socioekonomiska konsekvenser

Socioekonomiska aspekter i rovdjursförvaltningen utgår från rovdjurens sociala och ekonomiska påverkan på förutsättningar för människors verksamhet och vardag. Det kan innebära kostnader och nyttor med avseende på rovdjursförekomst, exempelvis rovdjursturism och rovdjursjakt, skador med konsekvenser för olika näringar, människors rädsla för rovdjur och rovdjurens påverkan på natur- och kulturvärden så som löshundsjakt.

Skador på tamdjur, främst får, getter och hundar, i länet som orsakas av lodjur varierar från år till år. På sikt kan en växande lodjursstam leda till ett ökat behov av skydds jakt eftersom risken för skador kan komma att öka. Detta i sin tur leder till höga kostnader för samhället, minskad acceptans för arten, ökad oro och psykisk stress, vilket kan resultera i en ökad motsättning mellan den beslutade förvaltningen och ortsbefolkningen som följd.

Enligt den regionala förvaltningsplanen för rovdjur i Östergötlands län bör lodjursstammen begränsas genom licensjakt då den ligger över förvaltningsmålet. I länets förvaltningsplan tas ansvar för såväl lodjurets långsiktiga överlevnad i länet samt artens samexistens med människorna i länet. Länsstyrelsen har genom sin förvaltning ambitionen att bibehålla en fortsatt hög acceptans för lodjur och det är därför viktigt att den regionala förvaltningsplanen verkställs.

Annan lämplig lösning

Utöver licensjakt arbetar Länsstyrelsen i största möjliga utsträckning med andra åtgärder som ersättningar vid skador, bidrag till förebyggande insatser, skydds jakt, samråd och information som bidrar till att minska konflikter mellan människa och lodjur. Skydds jakt är inget lämpligt alternativ till licensjakt utan är ett skadebegränsande verktyg som används parallellt med licensjakt. Skydds jakt riktas mot specifika lodjursindivider som orsakar upprepade skador, vilket inte är fallet vid en licensjakt.

För att uppnå syftet med att stabilisera populationen vid förvaltningsmålet anser Länsstyrelsen att ingen annan lämplig lösning än licensjakt finns. Andra tänkbara lösningar för att uppnå syftet skulle kunna vara flytt eller sterilisering av lodjur. Länsstyrelsen anser att ingen av dessa lösningar är lämpliga.

Gynnsam bevarandestatus

Den svenska lodjursstammen bedöms omfatta cirka 1200 lodjur och lodjuret som art har en gynnsam bevarandestatus i Sverige. I det södra rovdjursförvaltningsområdet fanns det efter inventeringen 2018/19 37,5 lodjursföryngringar vilket motsvarar cirka 205 lodjur, beräknat utifrån antalet familjegrudder multiplicerat med omräkningsfaktorn 5,48.

Det uttag av lodjur som vid licensjakt, i de avgränsade jaktområdena, sammanlagt planeras fällas i förvaltningsområdet bedöms inte påverka förvaltningsområdets lodjurspopulation nämnvärt och bedömningen är även att det inte äventyrar lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus. Naturvårdsverket har fattat beslut om miniminivåer för lodjur. För Östergötlands läns del är miniminivån 4,5 lodjursföryngringar vilket motsvarar cirka 25 lodjur (enligt samma princip som ovan).

I Östergötlands län fanns det utifrån det senaste inventeringsresultatet 10 familjegrudder, vilket motsvarar cirka 55 lodjur. Familjegrudderna fanns främst i norra och södra delen av länet (se figur 3). Länsstyrelsen bedömer att ett uttag av fyra lodjur under licensjakt kommer få lodjurspopulationen att fortsatt hålla antalet familjegrudder vid förvaltningsmålet, i enlighet med förvaltningsplanen. Licensjakten kommer därmed inte långsiktigt påverka länets lodjurspopulation i någon större utsträckning. Länsstyrelsen bedömer vidare att det finns utrymme för skydds jakt om behovet skulle uppstå, baserat på förra årets inventering och att trenden visar på en uppgång av länets lodjurspopulation.

Samverkan mellan länsstyrelserna

I enlighet med propositionen "En hållbar rovdjurspolitik" (Prop. 2012/13:191) har länen inom det södra rovdjursförvaltningsområdet samverkat i frågor gällande förvaltning av rovdjur. Beslut om licensjakt för respektive län har grundats på Naturvårdsverket beslut om miniminivåer för lodjur (NV- 01525-18) Naturvårdsverkets beslut om delegering av rätten att fatta beslut om licensjakt (NV-04663-19), respektive läns förvaltningsplaner, samt gällande författningar.

Länsstyrelserna i det södra rovdjursförvaltningsområdet har haft ett flertal möten för att diskutera förutsättningarna för, och målsättningarna med, licensjakt efter lodjur. Samråden har även gällt

utformning av beslut och det praktiska genomförandet av licensjakten. Rapporten Beskattningsmodell för lodjur Prognoser för lodjurspopulationen 2021 vid olika beskattningsnivåer under 2020 av Henrik André (SLU), anger hur många djur som kan skjutas utan att förvaltningsområdets miniminivå på 27 föryngringar underskrids. Modellen har utgjort ett underlag vid beslut om antal djur som kan jagas vid licensjakten 2020 inom det södra rovdjursförvaltningsområdet och det antal djur som licensjakten omfattar i de aktuella länen innebär en mycket liten risk att understiga miniminivån för förvaltningsområdet.

Licensjaktens omfattning i Östergötlands län

De regionala förvaltningsplanerna utgår ifrån rovdjursförvaltningens juridiska och politiska ramar, och behandlas och godkänns av länsstyrelsernas viltförvaltningsdelegationer. Beslut om licensjakt som fattas med stöd av regionala förvaltningsplaner har goda förutsättningar att uppfattas som legitima och väl förankrade hos berörda intressegrupper. Detta påverkar i sin tur toleransen för stora rovdjur och förtroendet för förvaltande myndigheter och förbättrar därmed förutsättningarna för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för arterna.

I bedömningen ingår att risken för underbeskattning av lodjursstammen i förhållande till det regionala förvaltningsmålet är större än risken för överbeskattning, vilket ytterligare styrker att detta jaktuttag inte riskerar att påverka gynnsam bevarandestatus negativt. Jaktresultatet kommer att följas upp och bidra till kunskapsunderlaget för kommande förvaltningsbeslut, enligt principerna för adaptiv viltförvaltning. I och med genomförandet och utvärdering av kommande års licensjakter kommer kunskaper att öka och de osäkerheter som finns att minska. Detta är vedertagen metodik inom all viltförvaltning.

Länet har en beslutad miniminivå på fyra och en halv (4,5) lodjursföryngringar (Fastställande av miniminivåer för lo gällande rovdjursförvaltningsområden och län, Dnr NV-01525-18) samt ett av viltförvaltningsdelegationen beslutat förvaltningsmål på sju lodjursföryngringar. Det senaste fastställda inventeringsresultatet från 2018/2019 visar att länet berörs av 11 familjegruper, (Inventering av lodjur 2019, Rovdata och Viltskadecenter, SLU Rapport nr. 2-2019).

Jakten är riktad till ett område i norra länet och ett område i södra länet område där det under den senaste inventeringssäsongen funnits flera familjegruper nära varandra och familjegruper har dokumenterats här de fyra senaste inventeringssäsongerna. Dokumentationen består av material från Länsstyrelsens inventeringskameror samt från snöspårningar där allmänheten ofta bidragit till viktigt underlag genom att rapportera om lodjursobservationer. Jakten är enligt Länsstyrelsen proportionerlig och kan inte bedömas få någon negativ inverkan på populationen som hindrar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus. Länsstyrelsen har utgått från en försiktighetsprincip som både tillåter eventuell skyddsjakt efter problematiska individer samt medger ett utrymme för oförutsedda händelser som kan påverka länets lodjurspopulation. Jakten är viktig för att minska konflikterna mellan människa och lodjur och därmed genom ökad acceptans långsiktigt gynna upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för populationen. Omfattningen av jakten är också i överensstämmelse med länsstyrelsernas ambition att genomföra licensjakten i en liten skala som ett första steg i övergången mellan en etableringsfas och en förvaltningsfas.

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömer att licensjakt efter lodjur kan medges för att det inte finns någon annan lämplig lösning för att reglera lodjursstammen och samtidigt sträva mot länets beslutade förvaltningsmål. Jakt som ett inslag i beståndsförvaltning av de stora rovdjuren kan därmed minska den negativa påverkan som rovdjuren kan utgöra mot en traditionell livsstil och därigenom inverka på landsbygdens utveckling i stort. Aktuell beskattning är av begränsad omfattning och lämplig utifrån såväl målsättningen med jakten som stammens storlek. Jakten sker under strängt kontrollerade former och tillåter lodjursstammen i södra rovdjursförvaltningsområdet såväl som i Östergötlands län att med fortsatt god marginal förbli en livskraftig population med gynnsam bevarandestatus i artens naturliga utbredningsområde.

Länsstyrelsen beslutar därför om licensjakt efter lodjur i enlighet med de villkor som framgår av

detta beslut.

Bestämmelser som beslutet grundas på

I 23 c § jaktförordningen (1987:905) anges att förutsättningen för att licensjakt efter björn, varg, järv och lo ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Av 23 d § jaktförordningen (1987:905) följer att om det finns förutsättningar enligt 23 c § och något annat inte följer av 24 a §, får Naturvårdsverket besluta om licensjakt efter björn, varg, järv och lo. Ett beslut om jakt enligt första stycket får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar.

Bestämmelserna i jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (Art- och habitatdirektivet).

Enligt 24 a § andra stycket jaktförordningen (1987:905) får Naturvårdsverket överlämna att besluta om licensjakt efter lodjur till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde.

Rovdjursförvaltningsområdena är indelade enligt 2 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Enligt beslut (NV-04663-19) delegerar Naturvårdsverket rätten att fatta beslut om licensjakt efter lodjur till samtliga länsstyrelser utom Länsstyrelsen i Gotlands län. Delegeringen gäller till och med den 15 april 2020.

Vid beslut om licensjakt efter lodjur gäller Naturvårdsverket föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lodjur (NFS 2010:15).

Enligt artikel 12.1 a) i Art- och habitatdirektivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud mot att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs. Lodjur återfinns i bilaga 4 a såsom en djurart av gemenskapsintresse som kräver noggrant skydd.

Av artikel 16.1.e) i Art- och habitatdirektivet följer att förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde får en medlemsstat göra undantag från bestämmelserna i artikel 12 för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 1.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschefen [REDACTED] med vilthandläggaren [REDACTED] som föredragande. Medverkande i beslutet har också varit naturvårdshandläggaren [REDACTED] och chefsjurister [REDACTED]. Samråd har också skett med enhetschefen för enheten för landsbygd [REDACTED].

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Hur man överklagar
2. Kartor över jaktområde 1 Norra och 2 Södra

Kopia till

Naturvårdsverket registrator@naturvardsverket.se
Östergötlands läns Viltförvaltningsdelegation
Länsstyrelserna i södra rovdjursförvaltningsområdet
Länsstyrelsen i Örebro län
Jordbruksverket
Polismyndigheten
Skogsstyrelsen, Östergötlands läns distrikt
Nyhetsbyrån Siren
Motala kommun
Finspångs kommun
Linköpings kommun
Norrköpings kommun
Boxholms kommun
Kinda kommun
Mjölby kommun

Bilaga 1

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Förvaltningsrätten i Luleå. Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Östergötlands län, 581 86 Linköping. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till ostergotland@lansstyrelsen.se. Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till förvaltningsrätten.

TIDEN FÖR ÖVERKLAGANDE

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen senast fem veckor efter beslutsdatum, det vill säga senast den 5 januari 2020. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna ska överklagandet ha kommit in **inom tre veckor** från den dag beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig.

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

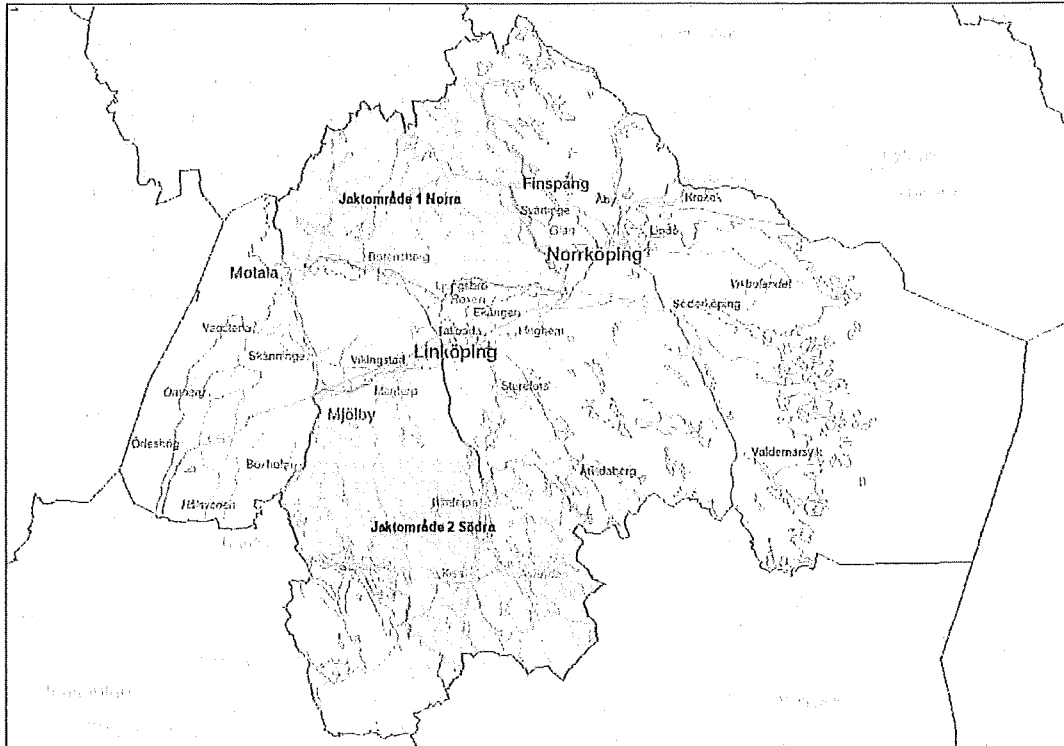
OMBUD

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

YTTERLIGARE UPPLYSNINGAR

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-223 50 00. Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.

Översiktskarta över område 1 Norra och område 2 Södra





Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.